

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendő az előfizetési díjak, nyilatkozatok és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.
Megjelenik hetenként egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre K 10—
Fél évre 5—
Negyed évre 2-50
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak.

Nyiltatórételt 50 fillér.

Felolvasó szerkesztő:

ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapnyújtó:

STRAUSZ SÁNDOR.

Győzünk rendületlenül.

Mig a mi és szövetségeseink legelőbb igyekezete, hogy a harctéren érjünk el sikereket, addig ellenségeink két téren harcolnak: a fronton és patlogó szóval a fantázia fellegeiben. S mig mi a tettek mezején kitűzött célunkat: a sikert csaknem mindig elérjük, a másik harctéren: a szószátyárkodás küzdelmében felülkerekedni nem tudunk, mert nem is akarunk. Ezen a téren mindig övék a győzelem, amelynek pálmájáról valószínűleg még akkor sem fognak lemondani, amikor puskájuk hallgatagon és szégyenkezve meg fog huzódni a kuckóban.

Egyelőre — több, mint két évi háború után — szórakotak tűzlángjával világított harctéri helyzetök éppen nem ragyogó, sőt sokkal inkább siralmasan sivár.

A Somme mellett az angolok és franciák újból hatalmas áttörési kísérletezésbe fogtak és újból súlyos vereséget szenvedtek. Ami sikereket mégis elérték, oly elenyészően kevés, hogy semmi arányban sincs az éretők hozott véres áldozatokkal.

Az antánt ama reménye, hogy még a tél beállta előtt döntő győzelmet aratni, mindinkább csökken. A nyugaton szerzett keserű kiábrándulásnál nem kisebb a csalódás keleten, ahol szintén már hetek óta elkeseredett hevességgel támadnak, anélkül, hogy vereségnél egyéb eredményt érhetnének el.

A csüggedtség Románia leverése miatt

az antánt köreiben mind ijesztőbb méreteket ölt és mind sürgetőbben hangzanak a segélykiáltások: Mentsetek meg legújabb segítőtársunkat!

Mint hogy a Somme mellett nem tudják a világgá kürtölt döntést kierőszakolni, azt a jelszót adta ki a böbeszedű antánt, hogy a döntés a Balkánon lesz. Oroszország vesse tartalékait délre, hogy megmentse Romániát, letiporja a bolgárokat és törököket, állítsa helyre Szerbiát és szakítsa meg egy-szersmindenkorra a központi hatalmak összekötő útját a kelettel. De, ugy látszik, Oroszország ezt a nagyzebásu programot már nem képes végrehajtani, mert mostani harcvernalán vereséget vereség után szenved.

Minél gyakoriabbak lesznek keleten és nyugaton az eszevesztett dühvel indított támadások és velők egyidejűleg az erős, de épp oly eredménytelen támadások az olasz és a Balkán fronton, annál világosabbá és bizonyosabbá válik, hogy a központi hatalmakat még a leghevesebb megrohanással sem lehet leküzdeni.

Ebből a tényből a konzekvenciákat levonni nem a győzedelmes központi hatalmak, hanem a harctéren lehetetlen antánt dolga. Mi nem tehetünk egyebet, mint tovább küzdeni és tovább győzni mindaddig, mig az antánt rohamosan elapadó vérforrásai végleg bedugulnak és az utána következő kijózanodás a világnak megadja végre a békét.

A Csáktornyai Társaskör válsága.

A háború drágitását s egyéb romboló kihatását, mint sok más intézmény és társadalmi szervezet, a Csáktornyai Társaskör is megérezte. A tagok egy részének háborúba való vonulása nemcsak a bevételek apasztására vezetett, de a fenntartó erők csökkenését is maga után vonta. Mi annál érezhetőbb következményekkel járt, mert a Társaskör fenntartása másrészt, a háborúból kifolyólag, megdrágult tételekkel került szembe, melyek fedezetére a megapadt tagok amugy is csekély-tagságdíjai elégségesek nem voltak.

Mind Ezeket figyelembe véve, gondoskodni kellett eszközökről, melyekkel a Társaskör igényeit kielégíteni s ezzel a Társaskör fennmaradását biztosítani lehessen.

Ezek a körülmények sajnálatos válságba sodorták a Csáktornyai Társaskört. Már-már arról volt szó, hogy a Társaskör működése ideiglenesen felfüggesztessék. Miatán azonban ez a Társaskör esetleges feloszlását is vonhatta volna maga után, a Társaskör ágilis és rokonszenves elnökének, Kayszer Lajos grófi titkárnak, a Társaskör iránt táplált szeretete s a tagoknak a Társaskörhöz való ragaszkodása újabb injekciót adott az együletnek s a Társaskör, nagyobb áldozatok árán ugyan, de mégis életben marad, abban a reményben, hogy az idők és viszonyok jobbrafordulásával a tagok száma szaporodni s ezzel a tagok által ideiglenesen vállalt terhek, ennek arányában, csökkenni fognak.

Katonáskodás.

Írta: S. G.

Farkas, az operaénekes és Csörge, a háziúr fia, négy hétre bevonultak fegyvergyakorlatra. A második szombaton végre este hét óra tájban ki-mehettek a kaszárnyából. Haza siettek, elegáns polgári ruhájukba öltöztek — hiszen magánéletükben nem voltak bakák vagy freiterek — hanem magasabb rangot töltöttek be — megnézték a kis város varietéjét és tizenegy óra tájban a varieté melletti kis kávéházban pihentek meg. Itt ülnek egyik fülkében, fárdatan nyújtják ki lábukat, füstölnek és beszélgetnek.

— Egy ilyen hadnagy itt a kisvárosban — mondta az operaénekes — az egyetlen rendes ember és azért mindjárt uristennek képzel magát és meggyőző mindenkit. De az, amit ma tett azzal a Bartuschekkel, igazán alávalóság. Százszor egymásután vezényelte neki: Térdre! Százszor! A gazember.

— Kérlek, Ziehrernek három nap előtt úgy rávágta a kardjával a kezére, hogy a kisujja egészen lelógott. Én különben bolondnak tartom. Nem rossz ember, egyszerűen bolond. Épen azért, amikor kijózanodott, boccsanatot kért Ziehrertől és a szegény ördögnek három tizest ajándékozott.

— Lári-fári a feljelentéstől félt.
— Látod, ezt nem hiszem — mondta Csörge mosolyogva. — Attól nem kellett neki valami nagyon tartania, azután meg az arcát is figyelttem, amikor megpillantotta Ziehrer lelógó, véres ujját. Meglátszott rajta, hogy valóban megbánta,

hogy valóban fájt neki. Ezért adott neki három tizest, pedig öt forinttal is el tudta volna hallgatni ezt a szegény embert.

Most egy nagy társaság lép a kávéházba. Az üvegajtó öt percig nyitva áll, folyton új és új vendékek tödülnek be rajta, urak és hölgyek. A nők világos nyári ruhákban, hatalmas szalmakalapokkal a fejükön. Mindnyájan igen hangosan nevetgelnek, össze-visza fecsegnek, nem törődve azzal a feltűnéssel, amit a kis kávéházban okoznak. Érdekes társaság; azonnal meg lehet ismerni őket, színházhoz tartozó emberek.

Csörge és Farkas csendesen nézik, hogy a társaság hogyan foglal helyet a kávéház közepén. Megvizsgálják a nőket, egy pillanat alatt szinte leveleket írtak és szó nélkül megegyeznek egy magas, karcu, barnaruhás nőben.

Hirtelen a háziúr fia Farkasnak a fülébe sugja:

— Nézz csak oda, a szemközti ablakba. Ismered?

Ott ül a hadnagy, de nem lehet rögtön ráismerni, mert ő is polgári ruhában van. Papír és tinta van előtte, a toll a kezében és ír és ír. Most fellipant, felemelkedik és meghajlik a magas, karcu, barnaruhás hölgy előtt. A következő pillanatban megint ül és ír és ír.

— Ez a piszok! — szól az operaénekes — biztosan elfelejtette már, hogy Baumgarten most egyesben ül.

A hadnagy kész a levéllel, beteszi egy borítékba, leragasztja és odaszól a pikkolónak.

A társaság óriási lármát csap. Egy részeg kómikus kuplékat akar énekelni, de nem emlék-

szik a szövegre, hát csak a dallamot ordítja. Az egész helyiséget megölti az üvegcsörömpölés és a színesek lármája és fecsegése.

A pikkoló ott áll a hadnagy előtt és már a kezében a levél.

— Erre mégis kíváncsi vagyok. Vigyázzunk! — Ezeknél a szavaknál az operaénekes megcsipi a barátja karját. Itt valami történik. Feszülten figyelik a rezervisták a magas, karcu, barnaruhás hölgyet. Tényleg odamegy hozzá a pikkoló, átadja neki a levelet és valamit sug neki. A nő egykedűven veszi át a borítékot és olvasatlanul teszi a zsebébe.

A hadnagy fura arcot vág.
— Olyan, mint Ziehrer, mikor a kistíjját levágta — mondja az operaénekes.

— Kérlek, ne nézz folyton oda — tanácsotja Csörge — még észre fogja venni.

— Most — nevétt az operaénekes, — most mernék előtte kiköpi, azt se venné észre. Nem látod, hogyan néz arra a karcu nőre? Nem is tud máshova nézni!!!

Két percel később a hadnagy asztaláról egy sörös üveg esik le nagy robajjal a földre.

— Észrevetted — sutogja Csörge — szándékosan dobta le.

Farkas int és nevet. Természetesen semmi sem kerül el most a figyelmét. Odahívja a pikkolót és egy koronát nyom a kezébe.

— Mondja csak, ugy-e rendszerint a hadnagy ur jön azzal a magas, karcu nővel ide?

— Igen.

Többet nem akart tudni. Megdörzsöli a kezét:

A Társaskör válsága általános sajnálkozást keltett a városban. S ez érthető volt. Hiszen a Társaskör egy szerve a város társadalmának, melynek majd félszázados múltja van s ha a viszonyok mostohaságából kifolyólag nem fejthetett ki ki agilisabb tevékenységet, mégis ürt hagyna maga után s érezhető hiányt jelentene, ha működését megszüntelné.

Ép ezért a magunk részéről is örvendünk, hogy a Társaskör tagjainak többsége arra az álláspontra helyezkedett, hogyha nagyobb tagságdíjakkal is, de a Társaskört fenntartani kell. Mert Csáktornya társaskör nélkül el sem képzelhető. Sajnos, hogy a Társaskör, dacára a vezetőség laukadatlan lelkesítésének, nagyobb dimenziókban nem bontakozhatik ki. Pedig a Társaskör lenne hivatva arra, hogy a családi és foglalkozásbeli elválasztó érdekek szannálásával a város társadalmát semleges helyen, egy táboros tömörítés s a maga helyiségeiben oly gócpontot teremtsen, melynek üdvös kihatása úgy anyagi, mint kulturális és nemzeti viszonylataiban áldásosan érezhető legyen Csáktornyan.

Igaz, hogy a Társaskör megerősödésének, felvirágzásának elsősorban a lakásvizonyok állanak útjában. A bizonyos mérvű tespedő elkedvetlenedésnek s az érdeklődés érthető csökkenésének tulajdonképpen való okait ezekben kell kevernünk. Mégis a nagyobb tömörülés ezeket az akadályokat is legyőzhetné. Van Csáktornyan erős polgárság, mely tekintet nélkül a foglalkozásokra, igen tekintélyes, jelleg nélküli társaskört teremthetne. S megvalósulhatna a régi idea — melyért már annyi szót vesztegettek: egy Polgáriker szervezése, mely Csáktornya lakosságát, társadalmi állásra és foglalkozásra való tekintet nélkül, egy zászló alatt tömöríthetné, nagyobb szám mellett, alacsonyabb tagságdíjakkal, a saját maga épületében, a maga kedves otthonában.

Erre kellene törekedni! Ezt kellene megvalósítani! S akkor a megmentett Társaskörben egy gócpont alakulna ki Csáktornyan, melyet semmiféle disszonanciák fenn-

állásban meg nem bolygathatnának s melynek falain belül mindenki szórakozást, pihenést és kellemes időtöltést talál.

A társadalmi érintkezés ezzel kellemesebbé lenne s a város belső életének zavartalan konszolidációja biztosíthatnák.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!

Hadsegélyező Hivatal lőpénztára, Képviselőház.

K Ü L Ö N F É L É K.

Hallgatok.

*Most néma vagyok, mert érzem a vihart.
A közel, ismeretlen számum,
A vérrel porzó, még leköve tart.
Nem beszélök, csak majd, ha láttam.
No épüljön egy szám se hazugságban.
No legyen az csak elképzelt mese,
Hanem vergődő, véres test legyen.
Akna, drób, a tél zord hidege.*

*Ott majd beszélek. Nem, hogy itthon hallják,
Hanem, hogy annak, ki túrt, szenvedett,
Szébb jövőjéről mondjak éneket.
Igy legalább, ha forró vasszilánkok
Ki tudja? Hátha ép belém találnak —
Marad egypár szép, bús melódiám,
A harcból hazajáró halk ábrándok,
A bakák ajakán.*

Bezeredy Lajos.

e. é. ö. örveztő.

— **Halottak napja.** Csáktornya közönsége a halottak emlékeztetének szokott módon és kegyelettel adózott ez évben is. Minden síron úgy égtek a gyertyák, akárcsak béke idején, amikor bőven volt világító anyagunk. Csáktornyára nézve tehát hiába rendelkezett a hercegprímás, úgy látszik, nem ért ide a keze. Csak a katonák sirja mutatta a hadiállapotot. Itt a rendelkezés szerint igazán csak egy-egy szál gyertya égett tömegtelen sok virág között, melyekkel a sírokat a város közönsége beborította. A katonák kegyeletének a tanítóképző intézet ifjúsága is hódolt, melynek növendékei gyász-zászló alatt vonultak ki s a síroknál a Szó-

zatot énekeltek el. Halottak napján d. e. tábori gyászmise is volt a temetőben a katonák sirjainál. A mise végeztével Kun Lajos tábori lelkész a kivonult ép és beteg katonákhoz intézett hazafias beszédben megható szavakkal emlékezett meg a hősi halált halt bajtársokról.

— **Kitüntetés.** Lázár Alajos, 20. honv. gy. ezredbeli szakaszvezető, okl. tanítót, a csáktornyai tanítóképző intézet volt növendékét Ő felsége a király, az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásáért soron kívül zászlóssá léptette elő s a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki. Lázár Alajos zászlós, mint írtuk, orosz fogságba került.

— **Halálozás.** Fischer Benő tükkeszentgyörgyi kocsmáros, október 29-én 63 éves korában Tükkeszentgyörgyön elhunyt. Fischer Benőt két héttel ezelőtt egy vendég, mert a bort tőle megtagadta, megszurta. A vendéget letartóztatták, ő pedig a szurás áldozata lett. Október 31-én temették el a parlaki izr. temetőben.

— **Közgyűlés.** A Csáktornyai Társaskör október 28-án nagy érdeklődés mellett tartotta meg Kayser Lajos grófi útkár emlékelet alatt rendkívüli közgyűlését. A nagy számmal megjelent tagok élénk helyeslés mellett vették tudomásul az elnök jelentését, hogy a felemelt tagságdíj mellett biztosítva van a Társaskör további fennmaradása. A közgyűlés felhatalmazta az elnökséget, hogy az ezzel kapcsolatos további intézkedéseket tegye meg. A közgyűlés az elnök éltetésével ért véget.

— **Hadifogság.** Szabó József m. kir. honvéd zászlós és Arany János okl. tanító, e. é. ö. hadapródjelölt, a csáktornyai tanítóképző intézet volt növendékei, az északi harctéren, szeptember hó 15-én a Capul alatti útközet alkalmával orosz fogságba estek.

— **Köszönet a lendvaiaknak.** A csáktornyai járásban letelepített nagyszámú erdélyi menekült elhelyezése s ellátása nagy gondot okozott a csáktornyai járás vezetőségének és polgárságának. S hogy a menekültek ellátása kívánalmát nem hagyott hátra, Alsólendva tisztelt polgárságának is érdeme, mely a szomszéd Muraszterdahelyen letelepített menekültek ügyét magáévé téve, azok részére 2657 K-t gyűjtött s az azon vásárolt ruhaneműt közülük kiosztotta, sőt őket állandóan tejjel is ellátta. Ezért a pártatlan érdeklődésért és jószívűségért a menekültek nevében is hálás köszönetet mond az alsólendvai polgártársaknak a csáktornyai járás polgársága.

— **Köszönetnyilvánítás.** Csemerin Ferenc drávamagyaródi mezőúr, járandóságából 17 K-t küldött a drávacsányi körjegyzőség útján a Vörös Kereszt csáktornyai fiókegylete javára. Nemkülönb Budapestről özv. Spellenbergné úrnőtől a hősök sírjainak díszítésére 5 K adomány érkezett. Mindkét rendbeli adományért köszönetét nyilvánítja az elnökség.

— **Kanyaró járvány.** Kanyaró járvány miatt Kotorban az állami iskola hatóságilag bezárattott.

— **Adomány.** Gold Ferencné urasszony volt szíves az izraelita nőegyletnek 20 koronát adományozni, fogadja ez uton is hálás köszönetünket. Az elnökség.

— **A köleskása maximálása.** Iparvállalatok kizárólag a H. T. R. t. által részükre e célból eladott kölesmennyiségeket dolgozhatják fel köleskásává s csakis a H. T. R. t.

— Persze, igaza van, ha dühös. Ha a nő el se olvassa a levelet.

A kacagást, a zajt már nem lehet kitértani. Most a kómikus, a megszós pohárral a kezében, a magas nő felé tart. — Az egész társaság feszülten figyel — letérdel előtte és kómikus páthosszal mondja:

— Mici, pecsételjük meg a barátságunkat egy csókkal.

Hirtelen felugrik és megcsókolja a nő arcát. Újabb hatalmas kacagás.

A hadnagy élclapokat olvas. Nagyon gyorsan, három perc alatt keresztülfut egy lapon és odadobja a mellette levő székre. Nem sokára feláll, a társasághoz megy, megemeli a kalapját és megkérdezi, hogy helyet foglalhat-e.

— Ott — szól a nő hirtelen és hosszú mutatónnyal az asztal tulsó végére mutat. A hadnagy engedelmesen odátul, de fura arcot vág.

— Olyan, mint Ziehrer — mondja az operáénekes és nem tud betelni a két arc összehasonlítása feletti nevetéssel.

A hadnagy nem vesz részt az általános beszélgetésben.

— Persze, a kómiussal nem veszi fel a versenyt.

A háziúrú eltelik részvétellel.

Mindig megújuló kacagás buzdítja a kómiust, aki most a magas, karcsú nő mellett ül. A hadnagy kissé sápadtabb, mint máskor.

A színésztársaság fizetni akar. Általános székfoglalás, felállítás, kalapfeltevés. A zürzavar-

ban a hadnagy közeledik a nőhöz és valamit sug a fülébe. A nő homloka összeráncolódik. Nagyon hangosan feleli:

— Nem.

Még valamit suttog a hadnagy. A nő boszusan dobbant a lábával, kemény sarkának dobbanása végigzeng az egész helyiségen és haragos arccal teszi hozzá:

— Azért sem! Nekem nem kell.

Mindnyájan elmennek. A nő a kómius karjába akaszódik. Ismét nyitva áll néhány percig a kávéház üvegajtaja, ismét mindenki a távozókat nézi.

A hadnagy nem ment velük. Visszaült a fülkébe. Papír és tinta van előtte. A tollat a kezében tartja, de egy betűt sem ír. Gondolatok nélkül ül a helyén.

Farkas megszólal:

— Most már nem olyan, mint Ziehrer, hanem mint Bartuschek, mikor százszor kellett letérdelnie.

Farkas és Csörge is távoznak. A hadnagy ott marad, benn a fülkében, a tollal a kezében és egy sort sem tud írni.

Másnap pedig az egyik közkatona olyan rugást kapott a hadnagytól csizmája orrával a gyomra tájékára, hogy ajultan viték el. És a hadnagy ez alkalommal nem is kért bocsánatot.

utján hozhatják forgalomba. Ez a rendelkezés nem vonatkozik annak a kölesmennyiségnek feldolgozására, melyet valamely fél saját házi szükségletére visszatartott s annak feldolgozására a közs. előjárásigól őrleési tanusítványt nyert. A köleskása maximált ára métermázsáuként tiszta súlyra 7680 K — zsák nélkül. A maximált ár szept. 18 án lépett életbe. A kicsinyben való árusítás csak ennek az árnak megfelelőleg történhetik s legfeljebb 10%-kal haladhatja meg. Az ez ellen vétők is kihágást követnek el és büntetettek.

— **A vízmelegítők rekvirálása.** A honvédelmi miniszterium a vízmelegítők beszállítására nézve újabb és véglegesen utolsó terminust tűzött ki. Eszerint a vízmelegítők hadicélokra jövő év február 15-ig okvetlenül szolgáltatandók be anélkül, hogy a helyi átvételi bizottságok a beszállítást elhalasztanák vagy valakit a beszállítás alól felmenthetnének. A beszállítandó vízmelegítők pótlására alkalmas vízmelegítők beszerzésének megkönnyítése végett a miniszterium közli, hogy a budapesti háztulajdonosok szövetsége (Budapest, IV. Váci u. 18.) hajlandó a hozzá kicserélés végett beküldött vörösrézről való vízmelegítőket hadifémbeállított helye utján beváltani és olcsó és jóminőségű pótvízmelegítővel a legrovidebb időn belül kicserélni.

— **Népesezési statisztika.** Születtek: Horváth Zsuzsanna, Péitl Magdolna, Grábár János, Antonovics Ferenc, Alobics Anna, Mavrek Teréz, Zserjáv Ignác, Bél Ferenc, Berger Szilárd, Katona Erzsébet, Németh Julia, Horváth Márton. — Meghaltak: Bernát Péter (52 é), Purgár Márton (31 é), Jakopovics Antal (22 é), Franzl Vilmos (37 é), Tukszár Balázsne (22 é), Szvetez Mária (80 é), Kórus Józsefné (28 é), Vugrinecz József (2 h), Novacek Teréz (20 é), Nyáry Pál (38 é). — Házasságok kötöttek: Kostarics Mihály és Lehkecz Anna, Gavez Alajos és Kolarics Szidonia, Mandl Rudolf és Hoffmann Lina, Rajtko Elemér és Grünthal Gizella.

— **Ruhát és cipőt az erdélyi menekülteknek.** A belügyminiszter fölhívást intézett a törvényhatóságokhoz, hogy az erdélyi menekültek részére ruhát és cipőt gyűjtsenek. A fölhívás nemcsak a hatóságokhoz, hanem főként a társadalomhoz szól, amely eddig is megrendült lélekkel, segítségére kész nagy-szívűséggel állt Erdély szerencsétlen hajléktalanjai mellé. Most, mikor a ruha ára háromszorosára szokkent, a fészükéből kiveri erdélyi magyarok a legnélküszhetlenebb ruhadarabokat sem tudják beszerezni. Nem pénzre van itt szükség, hanem ruhára és cipőre. Akinék bármilyen elhasznált ruhadarabja, kendője, takarója, lábbelije van, adja oda jószívvel a tél küszöbén didergő erdélyi testvéreinknek. Minden törvényhatóságban meg fog indulni a társadalmi akció, amelynek eredményességében nincs okunk kételkedni.

— **Visszatérnek a menekültek.** A belügyminiszter táviratilag rendelkezett az illetékes hatóságoknál az erdélyi menekültek visszatelepítését illetőleg. A rendelet értelmében a hatóság most összehívja a menekülteket, akiket három csoportban szállítanak otthonjukba. A három csoportot gyors-, személy- és különvonatokon szállítják haza. A gyors- és személyvonatok a hivatalos hatósági személyeket, a lelkészeket, tanítókat,

orvosokat, gyógyszerészeket és birtokosokat viszik. A menekültek egyelőre Marostorda (a régeni felsőjárásig), Udvarhely, Nagyküllő, Kisküllő, Fogaras (a tórcavári járásig), Szében (a Nagyszében hegyeségig) és Hunyad (a Hátszeg hegyeségig) vármegye területére költözködhetnek vissza.

— **Bárd-féle Karácsonyi Album** cím alatt mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy díszes Albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne lesz az Albumban minden ami új, szép és értékes »Három a kislány« »Csodacsók«, »Négy a kislány« »A császárné« »A csilagkutató« operettekéből, továbbá Erkel »Névtelen hősök« operájából—1—1 szép szám, azonkívül Nyilánkok, Melodrámat és a most népszerű Tánok, kuplék, Kabaré dalok, magyar dalok, magyar ábrándok és más zongora darabok, valamennyi zongorára, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközönségének és valósággal ajándékszámba megy a gyönyörű Album, tekintve, hogy a 100 oldal tartalmú kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 90 korona értékét képviseli, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, díszkötésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e Karácsonyi Album megjelenéséről szóló hírtünket és azon figyelemzetetésünket, hogy az eredeti Bárd-féle Karácsonyi Albumra a kiadó cég csakis november végéig fogad el megrendeléseket, mivel ez csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra november 1-ig Budapestre a cég Kossuth Lajos-utca 4 sz. alatti kiadóhivatalához beérkezik.

— **Az ötödik magyar hadikölcsön.** Az ötödik magyar hadikölcsön kibocsátására vonatkozó munkálatok már folyamatban vannak és, mint értesülünk, a hadikölcsön nyilvános aláírása közvetlen az osztrák kölcsön nyilvános aláírásának megkezdése után, valószínűen november első felében fog megtörténni. A pénzügyminiszter ezuttal is járadékötvényeket és pénztárjegyeket fog kibocsátani. A járadék típusa, valamint a kibocsátási feltételek minden részlete még nincs megállapítva. Bankörökben azonban azt beszélnek, hogy ezuttal valószínűen új típus kerül kibocsátásra. A kamatláb és a kibocsátási árfolyam valószínűen a régi marad. Minthogy jelenleg ismét igen nagy tőkék vannak felhalmozva a pénzintézeteknél és a hadi helyzet is kedvező, kétségtelennek tartják, hogy az ötödik kibocsátás is nagy sikerrel fog jární és az eredmény nem fog az eddigiek mögött maradni.

— **Burgonyarekvirálás.** A földmívelésügyi miniszteriumban már befejeződtek a burgonyarekvirálásra vonatkozó előkészítő intézkedések, s a földmívelésügyi miniszternek a rekvirálást elrendelő rendelete e hó 31-én fog a hivatalos lapban megjelenni. E szerint a rendelet szerint a rekvirálás azonnal megkezdendő lévén, tekintve, hogy november 1-je ünnep, a rekvirálások előreláthatólag november 2 án fognak megkezdődni. Még mindig érvényben van azonban a kormányrendeletnek az az intézkedése, hogy az, aki felesleges burgonyakészletet az Országos Közvetítő Irodának e hó 31-éig önként felajánlja, azért a maximális áránál 2 (kettő) koronával, illetőleg a rekvirálási áránál 4 (négy) koronával nagyobb árat kap, miért is, akik a kormányrendelettel biztosított ezen előnyt ki akarják használni, keddig jelentsék be cladó burgonyakészleteiket a közvetítő irodánál (Budapest, Gerlóczy-utca 11. szám).

— **A belügyminiszter s az aprópénzhiány.** A belügyminiszter körrendeletet in-

tézett a törvényhatóságokhoz, amelyben felhívja figyelmüket arra, hogy egyes intézmények és a közönség nemtörődömsége miatt a nikkell huszfilléreseket beváltása csak igen lassan halad, ami arra enged következtetni, hogy sok helyen szándékosan elrejtik a nikkell huszfillérest és részben ez is okozza az aprópénzhiányt. Hivatkozva arra a körülményre, hogy a közforgalomban a nikkell huszfilléreseket csak ez év végéig lehet elfogadni, a belügyminiszter hatóságok utján figyelmezteti az intézményeket és a közönséget, hogy a birtokukban lévő nikkelpénzeket az állam más fontosabb érdekei szempontjából is igyekezzenek beváltani. A városi és községi pénztárak és pénzkezelő hivatalok külön utasítást kaptak, hogy a hozzájuk befolyó nikkell huszfilléreseket az illetékes adóhivatalhoz, vagy az Osztrák Magyar Bank legközelebbi fiókájához szolgáltatassák be. A kávéházakat, vendéglőket, mulatóhelyeket az alispánoknak, illetőleg a polgármestereknek kell hasonló eljárásra buzdítaniok.

— **Olcsóbb lesz a gyógyszer.** A gyógyszer, melyek a háború alatt rendkívüli módon megrágultak, a Németországgal történt tárgyalások eredményeképp a közeli jövőben jelentékenyen olcsóbbak lesznek.

— **A zsir rekvirálása.** A kormány, hogy a zsir körül tapasztalható hiányokat megszüntesse, a zsirjegyek legközelebb való életbeléptetésével foglalkozik. Alighanem az ország egész zsirszükségletét rekvirálni fogják s ennek következtében a lefoglalt zsirt hatósági kezelésbe veszik.

— **A menekültek levelezése és táviratozása.** A belügyminiszter táviratilag értesítette Arvay Lajos alispánt, hogy a hadseregőparancsnokság hozzájárulásával elrendelte, hogy a menekültek hatósági igazolvány mellett oly területekre és területekről is táviratozhatnak, ahol a magántávirati forgalmat beszüntették s levelezéseik nyitva akkor is továbbítandók, ha a levelek visszatartása elrendeltetett.

— **Utazási kedvezmény a beteg katonák hozzátartozóinak.** A kereskedelmi miniszter értesítette az államvasutakat, hogy az osztrák-magyar monarchiában ápoltt beteg, illetve sebesült katonák hozzátartozóinak a beteg meglátogatását célzó utazásuk alkalmával 50 százalékos díjmérséklést engedélyez. Hozzátartozóknak a szülők, gyermekek, feleség és nőtestvérek tekintetnek.

!! Nagy megtakarítás !!
üzleteknek, gyáraknak malmoknak és gazdaságoknak.

A létező legjobb és legtartósabb

PAPIRSPÁRGÁT

Csomagolásra 2, 2½, 3 és 4 mm. vastagságban
kgként K 350, 100 kg. K 340—.

Postacsomagokhoz kgként K 420, 100 kg. K 400—.
Szőlőkötéshez (2 és 2½ mm.) kgként K 350,
100 kg. K 340—.

Zsákszíneknek 4 mm-esből vágva és kötegelve kg-
ként K 360, 100 kg. K 350— árban szállítja
pécsi raktáraiból utánvétellel a

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T.
Áruszállító Pécs.

5 kg-nál kevesebb nem küldhető.

Papirkötelek.

Ellemérő nyilatkozatok.

Nagyobb rendeléseknél engedmény.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktornya.

Izdateljstvo: knjižara Strausz Sándora kam se predplate i obznane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povuštijivi list za pak
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Preplatna ošna je:
Na ošlo leto K 10—
Na pol leta 5—
Na četvert leta . . . 2-50
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:
MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlastnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Surađnik:
SRÁY FERENCZ.

Rumunji vu škripcu.

Rumunja vre vu svojem orsagu bijeju naši šeregi. - Rumunji su i rusi izgubili od 10-ga oktobra 40 jezer zarobljenikov i 120 jezer mrtvih vojnikov. - Bulgari i nemci su od rumunjev odzeli 37 štukov, 47 mašinas-tih puškah, 300 vagonov punih s pšenicom i 30 milijon litrov petroleuma. - Rumunjski ministri francuze, pak ruse prosiju za pomoć. - Rus neće pomoći rumunju. - Glasi od mira.

Kak stojimo na bojnem polju?

(M. J.) Čela Europa vezda na Rumunjsku gleda, da vidi, kaj se tam pripeča? Ar bude vuništenje čela rumunjske vojske veliki zrok tomu, da se tabor dokonča.

I vu prošlim tjednu su bulgarski i nemski šeregi dalje vójuvali i bili rumunjske šerege vu Dobrudži. Pottam, kak su prevzeli Konstanza morskog varaša, su pobegujuće rumunje prama Črnavodi tirali i ovoga, poljeg Dunava ležećega varaša takaj osvojili. Pri tem varašu je zazidan prek Dunava most, čez kojega željeznička pruga vodi iz glavnog varaša Bukaresta do morja. Vezda su i ovu prugu izgubili rumunji. Oni vojniki, koji su mogli, su pobegli prek toga mosta, a onda s dinamitom ga podrli, da nebi bulgarske i nemške čete za njimi mogle iti. Ov most se je 5 lēt dugo zidal i bil je 17 kilometrov dugi, kajti je ovdj Dunav svojimi močvarami jako široki.

Koji rumunjski šeregi nesu mogli prek Dunava, oni su se rezstepli vu svih stranah vu Dobrudži, a bulgari, nemci i turčini za njimi idu, pak poloviju i postrelaju.

Bitke vu Dobrudži se vre približavaju k svojemu koncu, ali još trajaju, dok bude jeden rumunjski vojnik vu Dobrudži.

Iz jedne strane vu Dobrudži, z druge strane pak poljeg Erdelja, ve vre nutri vu Rumunjskoj bijeju izdajicu rumunja. Predeal, rumunjski varaš, gdje su rumunji vu Erdelju najprvič vdrlj, je naš. K tomu i druga rumunjska mesta, koja kre granice ležiju. Ovdj po malen moreju naši napreju, ar visoki karpatski bregi preprečiju našim šeregom, da bi tak hitro tirati mogli bežajućega neprijatelja, kak na ravnici.

Veliki je bil vu prošlim tjednu rumunjev zgubiček. Vu dobrudžskih i erdeljskih bitkah od 10 ga oktobra izgubili su rumunji i rusi 40 jezer vojniov, koji su zarobljeni. Više, kak 120 jezer je mrtvih. Izgubili su 37 štukov, 47 mašinas-tih puškah, 12 željezničkih mašinah i 300 željezničkih vagonov punih s pšenicom; nadalje: 30 milijon litrov petroleuma, 27 milijon litrov ben-

zina i drugo svačesa, kaj si je rumunjska vojska za se dvē leti skupspravljala za tabor. Rumunje je takov strah obzeł, da su bez pameti bežali, pak nikaj nisu mogli za sobom vuništiti, da nebi vu neprijateljske ruke došlo.

Rumunjska i ruska vojska je vezda vu Dobrudži na dvē strani vtrgiena. Jedna stran je vre prek Ostrova i prek Čukurovo zvanog potoka odbežala, druga stran pak pri Tulča zvanon mestu beži. Rumunjski šeregi se trsiju dostignuti Dunava, a ruski šeregi pak morje. To je strahoviten beg, ar jim bulgarski, nemški i turčinski šeregi nedaju mira, nego gdje bi se radi nastanili i malo se počinuli, bulgarski i nemški konjeniki jih dostigneju, pak jim niti to nedopustiju, da bi se najesti mogli.

Med tem toga naši vojniki prek karpatskih planinah se približuju prama Bukarestu, glavnomu varašu Rumunjske. Bukarest je potvrđen grad. Za branjenje grada treba 100 jezer vojniov. Vu festungu se nahadja pet, šeststo štukov. I ovi budu dobri za nas.

Rumunjski ministri vezda bežiju vu Francuzku, Taljansku i Rusku, pak tam prošiju za pomoć. Francuz i Taljan je tak oslabil, da ovi nemreju niti jednoga vojnika na pomoć njim dati. Rus je takaj vno go vojnikov izgubil, ali za to bi ipak mogel dati pomoć rumunjom. Da njim neda više pomoći, tomu je zrok, da su ga rumunji vkanili. Rumunji su rekli, da oni vno go vojniov imaju i da su se za tabor pripravili. A vezda se vidi, da niti sposobne vojnike, niti dosta oružje, niti pak peneze nemaju za to, da bi oni tabor mogli voditi. K tomu još, rus je željil, da bi rumunji proti bulgaru išel, pak rusu put do Konstantinopolja napravil. Ali rumunji nije svoju vojevku proti bulgaru i turčinu poslal, nego je vu Erdelju vdrlj, pak je tu vkrasti hotel i odzeti od nas naše lepe erdeljske varmegije. Gda je rus zeznal nakanenje toga čalarnoga i vkaniljivoga naroda, onda se je i on preobrnuł, pak jim nije dal po-

moć. Božja kaštiga je dostigla rumunje, koji budu za malo vreme podjarmljeni.

Rumunji su do 20 ga oktobra 208 jezer i 680 vojniov izgubili. Oficirov su izgubili 6992, med njimi 9 generalov i 35 obersterov. Svega skupa su rumunji polovicu svojih stalnih vojniov izgubili.

Na francuzkim, niti pak na taljanskim frontu nikaj znamenitoga nema. Glasi se čujeju, da su francuzi srditi na engleze, koj špara svojim vojniki, pak francuze da pošiljati vu najveće pogibelji. Rus je takaj srdit na engleza, ar mu neće više peneze dati.

Nekaj se kuha vu Aziji. Japanec bu brzčas vu tabor stupil proti kinezorom. Ako bi se to dogodilo, onda nebi Japanska pomagati mogla ruse s municijom.

I prošli tjeden se je vno govorilo od mira. Rus je previdel, da ga englez v šaki drži, pak bi se zbog toga s nemcom naravnal i s njim, pak s nami mir sklopil, a škripca Englezke se rešil.

Bog zna, kak bude? Politika je ciganjska meštija. Jeden den se morti na to prebudimo, da bu rus ostavl svoje saveznike, pak bude s nami i s nemcom mir sklopil. Bar bi gospodin Bog tak vuredil, ar ako bi rus ostavl svoje saveznike, onda bi mi, pak nemci na jeden dva zvršili naše taborke posle s francuzom, englezom, pak s taljanom.

Zvieročradica.

Vodim vas u Bavarsku, medju brdine, u preliepi kralj, kojega onak liepo, kak tu stoji, nikakov malar nebi znal zmalati, — ono v-brieg i opet v-dol i opet v-brieg, kak se to put po gustoj šumi proti ubavnom miestancu Partenkirchen proteže. Velike daleko na okolo razprostranjene šume dadu svakomu naslučivati, da je tu navarski posel svakoga ovde u boljih okolnostih živučega, lov, a onda se dogodi — kak i pri nas — da ljudi, koji nemaju pravu na tu naravsku zabavu, se šnjom ipak, pak makar i protuzakonito zabavljaju. Život na cielom

svietu je borba za obstanak; u bregovatih sumah osobito je borba za plienom, za divljačinom, borba između jagara i zvierokradice.

Bilo je vrijeme, kad je ovde odnošaj između jagara i zvierokradice na najvišjoj špići stal. Jagar K vršil je svoju službu savjestno i bil je u njoj neumoljiv, njegovi pomoćnici bili su odvažni i vjerni sluge, zvierokradice bili su kroz ovakove službenike progonjeni do zdvojnosti. Ovak su stvari stale. Skoro svakog tjedna se je imalo neka novoga pripoviedati, o krvavih sukobih između jagorov i zvierokradicah, koji su uvijek po ove zadnje zlo izpali. Balzer je bil najznamenitiji zvierokradica ciele okolice. Znalo se je, da se on toga nemre ostaviti, ne iz lakovnosti za divljačinom, već iz veselja za lovom; a njegov sin Andrašek je istotak bil zanonjen u lov. Tu se je onda nekog dana dogodilo, da je Andrašek svojim otcom išel u zvierokradju. I baš, kad su se po jednom križanju škulali, kad su navadno srne prolazile, pukne iz nenada puška, glas se razleže med brdinami, a Andrašek padne pogodjen na zemlju. Sad je nastala tišina na okolo. Odošaj između jagara i zvierokradice je bil, — a i danas je onde takav — da koj prvi ftegne pucati, sreća njegova. Velim, tišina je sve na okolo nastala, samo izražaji srditosti otčeve su se čuli, koj si je sina u naručaj ulovil, da nije pal na zemlju.

»To je jagarova hit!« — veli srdito Balzer, a za čas mu se srditost gojena u prsih pretvori u srditu zdvojnost, a iz ove u tupu resignaciju.

Juternja rumen se je prelievala nad prekrasnom šumom, gde se je baš mladi život srušil.

»Van je, japek!« — veli Andrašek. — »Moli za me na glas, japek!« Suze iz očuh staroga padale su na dole ležečega ranjenoga. »Nemoj se plakati, to me bolje boli nego rana!«

»Prokleti neka bude onaj, koj te je strelil! Zaklinjem se mu osvietiti. Opasti mora tak, kak ti tu ležiš!«

»Dragi japek nemoj tak govoriti! Ne delaj još večega grieha nego je; kak mi more gospodin Bog odprostiti, ako ja neodpraščam? Anda mi obečaj, da nečes staromu nikaj zla učiniti! Obečaj mi, jer drugčije moram se griehom iz ovoga svieta projt! Obečaj mi japek!«

Tak bojazljivo je govoril umirajući i tak bliedi je postal, da stari nije mogel nikaj činiti, jedino krvemu glavom kimati; a onda su zajedno molili nieku molitvu, konačno je stari molil sam; a sunce se je diglo te je šuma postala u svietlu kak u zlatu....

Kad pak se je Balzer dignul od trupla svojega sina, onda nije u njem bilo svietla, već tmična srditost, te je kakti izvan sebe kriknul: »Pak ipak ću ti se osvietiti!«

Ali on se je zmisлил na zadano obećanje umirajućemu, a to pak je ipak moral držati.

Jagar je u zoru prošel svoj revier. A kaj je tu na jedan krat začul u grmju? I kad se je bliže došuljal, kaj je tu videl? Jednoga jelena, kojega je baš nekoliko muževah iz skrovišta izpod smrekovih svrživ van vleklo. Kad je jagar videl više ih, hotel se je potihno odsuljati, kak se je i došuljal, jer sa više zvierokradicah u šumi si nijedan jagar u Bavarskoj nezeli. Anda ja-

gar se je hotel potihno dalje odsuljati, ali je stupil na suhu svrž, koja je pukla i svojim glasom ga oddala.

»Halt!« — zakriče na njega i on hip su muževi okolo njega. »S puškom dole!« Pet puškinih cievih je bilo u njega napereeno. Jagarov pes je silnim lajanjem napal zvierokradice i prvi opal žrtvom.

»Požaluj se zagrieha, ti jagarski sluga!« — zakriči jedan jagaru. »Jelise siečas, kak sam ja radi tebe moral dva mieseca u tamnici odsedeti a moja žena i dieca su morala prosjačiti iza toga od kuće do kuće, jer nisu imali kaj jesti, jer im je hranitelj bil utamničen zato, što si je uzel ono, kaj je Bog za nas sve stvoril, a ne samo za te? Sada je došel plačni dan!«

»Ova luknja u mojem reklecju, je od tvoje kugle, pak ju nisam dal zakrpati, dok se neosvietim za tu hit, koja me je šepavcem natčinila.« — veli tretji.

»Sad moli još »otec naš«, jer krepnuti moraš, tak siegurno, kak su na ovoj ruki samo tri prsta, dok je kugla iz tvoje puške dva odnesla! Ali naj misliti, da budeš častnom smrtju umrl, kakova dolikuje jagaru! Plačeni budeš za sve, kaj si zvierokradicam učinil.« — veli četvrti.

Jagar se skoro onesviesti kad se zmisli na jadikovanje svoje žene i diece, koja nemaju niti pojma u kakovom se položaju on ovaj hip nahadja. Pak jeli bi neka ove surove ljude za svoj život molil? Sad začuje, kako jedan izmed njih u njihovom dogovoru na strani predlaže, da mu se nikaj zla neučini, već da se pod prisegom obveže nikomu nikaj povedati. A taj zagovoritelj je bil Balzer.

»Pak mačar deset prisegih prisegne, on nesme živeti! Je, da smo si lice počrnili kak navadno, onda još neka bilo, ali on od nas svakoga pozna i anda se mora zatihnuti za naviek tak siegurno, kak se ja Joška Mayer zovem!«

Badava se je Balzer za njega zauzimal i nje prosil, da ga puštaju na životu. Jedino su mu dopustili, da nemora prisutan biti, gde ga budu mučili, već da slobodno otide, kad mu je već na toliko za njega. Još je prosil za odprošćenje nesretnoga jagara, kojemu je hotel pomoći, a onda se je odstranil.

Tik kraj nedalekog ponora na kraju šume, bil je jedan hrast, strela ga je osakatila i steblu kora ogulila. Dole pod korenom toga na pol posušenoga drveta nastanil se je veliki roj mravljah. Simo su ovi bezbožnici siromaškoga jagara doviekli te su vrhu njega suda držali i konačno odsudu izrekli: Ima biti na to na pol suho drvo za noge obešen tak, da mu glava dopre do mravljinjaka dole u največjoj žegi sunca. — Sad je siromaški čoviek na cielom tielu drhtajući pričel prositi, ne za svoj život, vež za jednu milosrdnu kuglu! Ali su ga samo izsmiehavali i dapače su mu i zadnju prošnju, za napitak vode odbili. Strahota bude izvršena. Sam, ostavljeni, strašnom žedjom mučeni, skoro obnoredi čutil je kako su mu razdražene mravlje u nosnice, oči i vuha se uvlačile te ga grizle. Krv, koja je u glavu navaliła, oduzela mu je na skoro sviest i sad više nije znal za sebe...!

Zla saviest je zvierokradice odtierala od miesta njihovog zločina te komaj da su se iz vidokruga odstranili, eto, nieki muž ide hitrimi koraki na miesto nesretnog zločina,

hitro razreže spone nesretnika, te friškom vodom iz bližnjeg potoka mu hladi goruču glavu i očisti od mravljih, okrepene kotrige riblje te si veselo odahne, kad jagar oči otvori. Osloboditelj je bil Balzer.

»Balzer, ti si?« prošapće oslobodjeni. »Je, ja sam! Več sam te i sam nakanil ubiti za mojega Andrašeka. Ali kad si tu kak kupčec nevolje ležal, onda mi je unutra neka govorilo: »Kaj si obečal? Ako je Andrašek u nebu, nesmeš u pekeli dojt!« — pak samo za to sam učinil!

Jagar je bil oslobodjen, ali njegovi, včera još črni lasi posve su posiedeli i njegova bivša sviežost, okretnost i živahnost mu se nikad više nije vratila. Odovih zvierokradicah su dva pod inspekcijum sumah od kuglah opali, dva su zginuli nekam u sviet. Stari Balzer bude na preporuku jagarovu za lugara, namieščen, čim mu se je želja izpunila, da je hodil slobodno i bez straha puškom po šumi, jer sad više nije bil zvierokradica, već namieštenik s puškom na ramenu. I on je svoju službu točno i pošteno zvršaval.

Em. Kollay.

Opravu beguncom.

Iz Erdelja pretirali su nepoštenoga neprijatelja, koj nas je augustuša meseca izdal. Konstanzu pak, koj varaš je najlepší i najveće morsk postajališće, izvanredno na hitroma smo zadobili. Od sevra strahovito tešćiju ovoga nemilostivnoga naroda, od juga pak je proganjaju naproti našim štukom. Pes med količi bolje se čuti, kak ov hitvalen narod. To je sad denes položaj na rumunjskim bojnomo polju. Ali nečemo se sad od ovoga položaja spominati. Nam je denes vredneše i silneše se svrhu onih spomenuti, koji su svoju domovinu, svoje rodjeno mesto ostaviti morali. S očima i srcem se sad proli onim moramo obrnuti, koji sad nazad dimo ideju, da opet vu ruke primeju sve one, kaj jim je još hitvalen neprijatelj ostavil.

Znamo, kak su doleteli vlahi na Erdelj. Još je srećen bil on, koj je barem vu jednoj odeći mogel vuđti. Augustuša meseca jednu noć su morali pobeći, ali denes je sněg i velika zima čeka. Oktober je minul. Čelomu orsagu bi spot bil, ako bi erdeljski begunci vu strgani létmi opraviči, kak bogel morali ov put napraviti od svojega rodjenoga mesta. Med begunci naravno više je ženskih i decah, kak mužkarcov. Oni, koji su morali ostaviti Braššo, Nagyszebena, Fogarasa, Kézdivásarhelja i Szepsiszentgyörgya sviskupa su zanas trpili, ako si to malo premislimo. Kad su oni svoje lépo selo ostavili, da jim je neprijatelj vuništi onda su oni stēm našu lépu Dolinu (Alfölda) branili, takodjer i čeloga orsaga. Človečja dužnost nam je, da sad stoplom opravom nadelimo ove ženske i ovu deticu, koji su bez svoje falinge svi goli i bosí ostali.

Vu svakoj občini, pri svakim gospodaru najde se neka svišešega i to po našoj človečjoj dužnosti moramo dati našim beguncom, naši erdeljski braći. Siromak od toga nebude još siromaškeši. Jeden rubec, jedna bajka, nekakvi solćeki, jedan kaput ili jedan gunj nebude nikoga na siromaštvo delo, naprotiv veliko zahvalnost dobi od onih, kojim stēm na veliku pomoć bude.

Naš grěh bi bil, ako bi dopustili, da ova siromaška deca na smrt sprehladjena

zmrzjena, mudra od zime bi dimo došla med one bregu, koji bregi su tak vnoigiput nas obranili i koji nas za navéke branili budu. Né, to nemremo dopustiti.

Sam Sándor János odsnutrašnjih poslov minister nas prosi, naj aldujemo nekaj za ove siromake, koji su bez svega ostali. Mislimo, da naš dobrodušni narod posluhnuć bude ovu prošnju. Svaki more nekaj aldovati, nekaj dati.

Naj se svaki požuri svojim darom na občinsku poglavarstvu, naj tam prék da svoji dar. Minister se je već pobrinil, da naši dari najbolje ruke dojdeju, tojest onim, koji toga najbolje potrebni budeju. Vnogim mestu se pripeti, da dobrodušni selčani svojim darom na kolodvoru počekaju vlaka, koj begunce vozi i tam razdeliju med jimi sve, kaj su mogući.

•Svaki ima nekakvu oputelj, nekakvi falat oprave, koj sad silno ne nuca« veli minister. Kaj više ima, više more dati, koj samo jeden falatec nečesa ima, kaj mu je sad nepotrebno, naj s dobrim srdcom alduje na ov cilj, već mu od Baga povrjeno bude. Jeden malo, drugi više premore, ali ako se milijun ljudstva zmisli za siromake, strahovitno svega more nabrali se.

Premisliti si treba, da ovim siromakom néje ostala jedna motika, jedna lopata ili jedna sekira. S jednom réčjom ovi siromaki, kojim su sela požgali, celoga pokrali, tak moraju na novoma početi svoju gospodars-tvu, kak da bi na jeden prazen otok došli.

Za to jim svi skupa moramo na pomoć biti, drugač od sve nevolje poginuti moraju. Draga braća, najte to dopustiti!

Poseban mir?

Par danov od toga se spomina svaki: Rusija zosebni mir hoće. Néje puno vrédno, da od toga pišemo, ali itak je zanemito, kak je taj glas došel. Talijanske novine su počele od toga pisati. Počeli su talijani čuditi se, kak smo mogli Rusiju vu Dobruđu tak odlučno napokati. Ravno od toga je bila réč, da Romania ovdí odpre puta više milijunov velikomu ruskomu šeregu, koj već više lét na to čeka vu Besarabiji. Talijani osbiljno su tak mislili i čekali su onu minuto, kad rusi prék Bulgarije proti Konstantinspolja vdereju i stém prehitiju boja. Ali to né je se za vezda pripetilo i poleg toga krećiju talijani, da Rusija ostavila i zanemarila je Romaniju. Kaj hoće stém Rusija? — pitaju jeden, drugoga zdvojeno. Zosebni mir! rućiju svi. — To néje pošteno! Nesmemo to dopustiti.

Od antanta novine takodjer su pune stém glasom i zdvojeno pitaju, kaj bude, ako Rusija zosebni mir bude prosila. Naše službene novine su već potle ovoga glasa, ali ruske su za vezda još tiho. Morebiti, da i tam su mortig tajili ovu stvar, ali antant čisto drugo čeka i zahtéva od Rusije. Rusi bi sad morali bi »plemenitomu« pajdašu, kak englezki minister veli, skim predi pomoć poslati. Jerbo englezi su obećali, francuzi su takodjer obećali talijani pak najbolje su obećali rumunjom pomoć, samu vu Szentpétervaru su tiho. Tam je ništi né obećal.

To je historija zosebnomu miru. — Rusi zosebni mir hoćeju! — tuliju vu Majlandu, Napolju i Rimu.

Bernstein nemški ablegat je skazal, kakvoga aldova moramo svi dati tak vu blagi, kak i vu krvi. Svrho toga narod sve-

posut mira prosi, englezki težaki ravno tak, kak i francuzki socialisti. Moramo jaćiti naroda vu ovi miseli, ali to naj ne misli ništi, da s rusi zosebni mir se bude sklopil. Koji vu boju stojiju, oni se vezda nebudo rezdružili.

Do vezda četiri i pol milijunov mrtvih, tri i pol milijunov lazarov i jedenajst milijunov plezercor ima svétni boj. Mi smo kredo ktomu, veli nadalje Bernštejn, da postojimo s oružjem, da se jeden kongressuš skup pozove, kojemobi cilj bil pomiriti svéta, ali doklam neprijatelji nebudo nam to ponudili, štuki na celim frontu i nadalje budo rućali.

Vu Bund zvanih novinah berni ruski poslanik piše, da laž je to, da bi Rusija zosebni mir štela sklopiti. Piše, da plaćeni reizenderi glasiju po svéto ove laži. Berni nemški poslanik takodjer vu Bund novinah piše, da neutralni orsagi iz ruskih novinah su dobile ov glas, dakle stoga se vidi komu je bole potreben mir, slavnim nemškim šeregom, koji svaki dan slavno dalje napredujeju ili pak Ruskomu orsagu.

Honvédi vu Moldovi.

Kad su honvédi iz jednoga brega pre-tirali rumunje i tam zadobili šest pancerske turne, dvanajst pancerskih municions kolah, četiri štuke i dvé mašinpuške, onda je Karolj rumunjski kralič po telefonu svim zapovednikom zapovedal, da sami po svoji miseli naj delaju. Poleg ove zapovedi je štel Bojan rumunjski zapovednik nastak vuništiti, kak su naši prvoga rumunjskoga šerega pri Nagyszebenu.

Zapovedal je, da dva bataljuni naj naše lévo, tri bataljuni pak desno krilo naj obkoliju. Tri bataljune je sam Bojan vodil. Da nebi to naši pred vremenom pozvedili, néje postal napré nikakve patrole, da je naši nebi vlovili. Naši honvédi su na 1311 meter visokim Monte Pietrosu, na 1349 meter visokim Monte Alunis i na 1291 meter visokim Monte Muncelo zvanih bregah stali.

Bojan svojimi vitézi vu jedni šumi je prenočil, vzorju su išli stiha dalje. Vu jedni dolini 2500 rumunja po jednim su išli, kak indijaner. Popoldan ob jedni vuri svelikim kričom su obstrli orsackoga puta i željeznicu. Po ovim putu je išel jeden trén i kanonéri. Tréni i kanonéri s karabini vitezki su se branili, ali pred puno jakšim neprijatelju za malo vréme doli su scureli. Nekoji su prék Tatros potoka vušli, drugi pak, koji su né mrtvi ostali, predali su se. Potlam je još jeden zarobljeni honvéd vušel, on je povédal, da su rumunji naših devet zarobljenih honvédov doli strelili, oberlejtinanta pak su spluskali.

Berezivicy onoga bataljuna brigadéroš, kojega su Bojan rumunjskoga brigadéroša bataljuni obkolili, odmah je na putu s četirami kolenikami vu švarmliniju se spravil, svojim je »hátraarc« zapovedal i na jeden vrh, kojega su predi jeden dan od rumun-jnov zeli, šest mašinpuških postal. Jeden honvédski pešički regiment medtem toga nazat sbil rumunje, koji su proti Brusto—rusi napreduvali, gde je naše zapovedničtvo bilo.

Bojan je stém svojimi 2500 vojnik vu mišalovku došel. Romani zapregli su štuke i kak su samo mogli, tirali su proti Golozi, da tam vun vdereju.

Ali sad se sprožiju mašinpuške i vu

jednim vremenu oglasiju se okolo po bregah možari, taborski štuki i mali bréžni štuki. Dvé sto rumunjskih konjov vu krvi je ležalo odmah na putu, štuki se vu jarke sprehtitali ili pak na putu ostali. Rumunji strahovitnem kričom drčeju sim—tam, ili plaziju na brég, odkud su je mašinpuške doli pomele. Rumunji cureli su, kak v jesen muhe i čeli bregi mrtvih je nastalo na putu i vu dolini.

Bojan brigadéroš koj je još né došel doli na put, sam je ostal vu šumi. Kuglje su létale okolo njega i on je plašljivo skakal od dréva, do dréva i samo onda se je predal, kad je videl, da néga pomoći. S njim skup su vlovili naši 14 ga rumunjskoga regimenta zapovednika, Petkov brigadéroša i deset drugih oficirov. Vlovili su nadalje 350 prostih vojnikov, dvé kompanije rumunjov se je rezbejžalo po šumah, koji su se potlam od glada predali. Rumunji su više mrtvih sgubili, kak zarobljenikov. Na jednim kupu je 95, na drugim 45, na tretljm pak 32 mrtvih rumunjov bilo, od naših honvédov pak 7, 5 i 8. Vnogo mrtvih rumunjov je ostalo vu klanjcih i po šumah.

Bojan brigadéroš stari človek je već, kad su ga zarobili, preklinjal je onu vuru, kad se je Romania vu boj pustila. Drugi oficiri takodjer preklinjaju boja i dićiju Carp Petra, jedinoga rumunja, koj je branil Romaniju od boja. Jeden oficir lastinaste šolce je imel i kad su ga popitali, da kak je mogel tak vu boj iti, povedal je, da jim je tak rećeno bilo, da samo na jeden mali špancir budo išli.

Čudnovito je, da rumunjski oficiri nikaj su né znali od nagyszebenszke strahovitne bitke i da je Szilisztria propala.

Bojan više nebude našim mišalovke nastavlal vu koju je nazadnje sam opal.

KAJ JE NOVOGA?

List iz tabora.

Kaj se pripetilo Meseca julija?	Tej nesrećni rusi Su se prestrašili
Na jeden božji den: Bila ran nedelja.	Pred nami, pred nemci, Pak su odbéžali.
Mi soldati jesmo Bili vu rezervi. Zato se nam vidlo Svim skup malo leži.	Kipak su ostali, Nje smo postreljali Nekaj i prijeli, Čudaj pak spikali.
V jutro smo se stali Ptički su spēvali, A potli pak štuki Jako su pokali.	Onda su se rusi Nazaj pak podigli, Ali de smo je pak Opet fest nabili.
Nam su máhom rekli Sve si spakovati, Ob dvanajstoj vuri V švarm liniju iti.	Za tem ga jih došlo V devetnajst liniji, Nit jen ostal živi Tak smo jih mi zbili.
Mismo nutri došli Vu velku šumicu, Tam smo počekali Nesrećnu vuriću.	Dobil je rus dosti, Od bakov magjarskih Né samo od naših, Nego i od nemških.
Vu pondélek jutro Su nam v »paranč« dali, Da bi bajonete Na puške složili.	Ima naš kralj-cesar Izda sine jake, Da su mogli zbiti! Velke trupe ruske.
Bajnéte smo gori Na puške zmetali, Gospodina Boga, Na pomoć zazvali.	On je na nas pušcal Šrapnele, granate, Bog nas je obćuval Od velke strahote.
Kak smo se mi z mésta Svi skupa genuli, Hurra! hurra jesmo Glasno zakrićali.	Živila, živila Mila domovina! Ferenc Joske prvog I Lépa kraljevina!
Na bojnom polju.	D. J. vojnik.

— **Francuzke novine od Romanije.** Francuzi pišeju, da čeli plam proti Erdelju prehitli se je. Romania ima friške i počije-ne serege, ali ne su tak kunjstni, kak neprijatelji. Romania stopram vezda se vuči, kak je moći i kak je treba vojovati. Da su neprijatelji Konstanzu i Csernavodu zadovolili, to je velika pluska celomu antantu.

Rusi bi najmenje pet sto jezer vojnikov morali vu Romaniju poslati, ako hoćeju nejak rumunjom na pomoć biti. Pokedob pak neprijatelji orijaške magazine pune zrnjom budo našli vu Romaniji, poleg toga boj jedno leto duže bude trajal. To niti neje moći premisliti, kad se bude pripetilo, ako Mackensen prek Dunaja vu staro Romaniju vdere.

Mackensen neda vremena rusom i rumunjom, da friške čete k sebi zemeju.

— **Tri milljun turčina.** Halil bej turski minister pohodil je naše ministre i predi kak je nazat odisel vu Konstantinapolj, ovak je govoril od turskoga položaja:

— **Turski orsag je denes vu tak dobrom položaju,** kak je još nigdar ne bil. Jako se čudimo austria-magjarskim šeregom, koji već tretje leto tak slavno vojujeju. Turski orsag prek tri milljun vojnika ima denes pod oružjem. S vun toga pak velike rezerve imamo i ako bi potrebno bilo, još tri milljun vojnika moremo dati. Mi moramo boja zadobiti. Prinas se još nišci ne spomina od mira, mi tak dugo budemo snašemi savezniki vojvali, doklam neprijatelja čisto vuništimo. Kad se to pripetilo bude, samo onda se budemo od mira spominali, predi na nikakvi način ne.

— **Vuništiti se budu srbi.** Ruske novine od dobrudžke bitke ovak pišeju:

Neprijateljski seragi naj vekše vitežtvo su skazali vu onih bitkah, koje su vu Dobrudži trajala. Niti na jedno minuto su ne vpešali. Barem su rumunji pre svakim bregu i pre svaki občini steli postati, ali neprijatelji odmah su s ručnami granati navalu napravili. Zatam je došlo retiriranje, kakvo je još ne bilo, barem zapovedništvo puno rajši bi bilo, ako bi se rumunjski seragi pomalen vlekli bili nazat. Vu celim boju vu Dobrudži naj više krvi su srbi preljali, koji su od ovih bitkah računali, da se jim domovina oslobodi, svrha toga ne su se prebojali nikakve nevarnosti.

— **Veliki turski dobiček vu Peržiji.** Vu kervavi bitki, javiju turčini, koja je okolo Bidsara trajala, slavno smo preobladali neprijatelja, koj je bez svakoga reda moral po-beći. Neprijatelj velikoga zgubička je imel vu mrtvih i pležeranih. Mrtve i pležerce na lice mesta su ostavili. Zapovednika i vno go vojnikov smo zarobili. S vum toga vno go puških i drugoga blaga smo zaplieni. Stem smo opet nazat zadobili Bidsar varaša, vu koj su rusi oktobra 26 ga ulazili.

— **Marina paroladja pod morjom.** Iz Londona pišeju, da jedna nemška podvodna ladja s torpedom potopila je Marina zvano veliko trgovačko ladju. Petdeset marinerov se je otopilo, četerdeset su došli na suho.

— **S gorečemi lagvi harcujeju rumunji.** Barem rumunji se hrabro braniju, itak se bojuju, da nemci velike rezerve budo na rumunjski front poslali, gde tak dugo budo napredovali, doklam jim to vrème dopustilo bude. Times englezke novine pišeju, da rumunji velike lagve napuniju s

petroleumom i kad je vužgeju, doli je skoturaju iz bregov na neprijatelja.

— **Falkenhayn sklopiti se hoće s Mackensnom.** Rječ zvane ruske novine pišeju, da neprijatelj na rumunjskim frontu na tri strani tira offenzivu. Pri Nagyszebenu, Brašsovi gde su već dalko vdri vu Romaniju i Buzen dolini, na obedve strani Buzen vode i odovud na sever. Najbolje Falkenhayn napreduje vu Buzen dolini, jerbo nemški general ovdí se hoće ziti Mackensen generalom, koj od Dobrudže napreduje. Tak hoćeju celo Romaniju širom reztrći. Vu bližnjim vremenu vu Dobrudži opet jako važne stvari se budu pripetile.

— **Diršova je zadobljena.** S velikom silom proganjaju neprijatelja vu Dobrudži, ali ruski i rumunjski seragi nigdi se nemo-reju zastaviti. Veliki aldov moraju dati, ako hoćeju štuke i municiju obraniti. Štuke su napre poslali i sad pešički bez stuxov hoćeju bulgarce zastaviti. Ovdí tak retireraju rumunji i rusi, kak su rusi pri Gorlici. Barem su bitke vu Dobrudži strahovitno jako kervave, plien je zato itak mali.

Haršovu su bulgarci hitro zavzeli i stem su opet jednoga glavnoga cilja postigli. S tem su neprijatelju jednoga puta zapri, po kojem bi štel štuke, municiju i stroška obraniti. Prek Hirsove je zadnja željeznica po koji je prek Ploesti vu Bukarest moći doiti. Ovdí su vno go svega na skupljali, da po željeznici odpelaju. Željeznicu su zrakovlenci bombardirali i jako su ju pokvarili. Iz Csernavode su još za vremena sve odvozili.

— **Deset jezer zarobljenikov.** Falkenhayn nemški general od oktobra desetoga 151 oficirov, 9920 vojnikov vlovil i s vun svakojačkoga blaga zaplieni je 37 stuxov, 47 mašinspuških i jedno rumunjsko zastavu.

— **Strahoviten ruski zgubiček.** Iz Kieva pišeju, da rusi zadnje pet mesecov najmenje jeden milljun osemsto jezer vojnika su sgubili. Za strahoviten sgubiček vu Rusiji Bruszilov generala kreviju, jerbo je posluhnoš cara, koj mu je zapovedal, da još letos mora Lemberga zadobiti. Naroda je pogubil, Lemberga i Kovala pak je ne zadobil.

Od počemši boja Rusija je dvaput tuliko vojnika sgubila, kak svi savezniki skup. Ako nečeju da se orsag sbuni, nesmeju i na dalje poleg Brusilovoga plana boja tirati. Rusija nezmerno intelligencije je sgubila i po boju strahovitno se bude to po orsagu poznalo.

Bruszilov još više vojuika je sgubil, kak Nikolajevics nadherceg, kad je on bil zapovednik.

— **Kakvo je življenje gde su rusi?** Jednoga neutralnoga orsaga poslanik pohodil je one občine vu kojih su rusi. Iz Stanislaua prek Kolomeje je išel vu Csernovic. Na putu žlostno je videl, da svi varaši i občine spođrte, spožgane su. Sniatyn čisto je mrtev i skorom do fundamenta je zgor-el. Zucska zvaniim varašu sve hiže su s podrte. Vu Csernovicu granati ne su veliki kvar napravili. Od stanovnikov samo nekoji su ostali vu varašu. Na Tarnopolu sve je mrtvo. Štacuni i krčme zaprte su. Po vulicah niti po dano neje smeti bez dopušćenja hoditi. Vu više mestah stanovniki jako gladujeju.

— **Curčini pri Narajovki.** Tursko soldačko zapovedništvo javi novembra 1-ga:

Vu Galiciji oktobra 30-ga s jednom moćjom navalum tri ruske jarke smo prevzeli i vu ruke nam je došel od Molochove na sever 406. zvani brég, kojega su rusi jako branili. Takodjer malo na ishod stojeći Csapacsik zvani brég, na kojim su močne tvrđovine bile. Vu ovi bitki zarobili smo 120 rusov, med kojimi su četiri oficiri bili. Nadalje zaplieni smo četiti mašinspuške i dva menjše štuke.

Neprijatelj oktobra 31-ga veliko navalu je počel proti ovam pozicijam, koje je zgubil, ali kervavo smo ga nazat zbili.

— **Deutschland vu Ameriki.** Glasovitna nemška podvodna trgovačka ladja, na veliko serditost englezom opet je vu Ameriku došla. Newlondona javiju, da američanski činovniki previziterali su ladju i nikakvo oružje su na ujoj ne našli, poleg toga tak budo s njom opet barativali, kak i svakom trgovačkom ladjum. Na ladji svakojačko vračtvo i svakojačke farbe su nemci poslali Ameriki, jerbo ravno to nuca jako Amerika. Iz englezov opet se bude svet smejal, koji ne su mogli preprečiti, da jim König kapitan nebi već tretjiput predral bil lanca, kojega iz ladjih imaju na morju.

Nemci još nikaj su ne od toga javili, ali kak to već znamo, nemci nigdar nečeju nejak svetu na glas dati, doklam je čeli posel ne pošteno svršeni. Tak je i s Bremen podvodnom ladjum, za koju su englezi pisali, da su ju potopili. Nemci su na ov glas samo tuliko odgovorili, da Bremen je vu dobri mesti.

— **Francuzi mrziju na engleze.** Francuzki zarobljeniki i dezenterci jedno glasno povédaju, da francuzi jako su počeli mrziti na engleze. Naprimer 47-ga vojnoga zbora oficiri su na jedni koferenciji izrekli, da denes već samo za Engleziju moraju francuzi krv prelévati. Drugi oficiri opet tak govoriju, da vu Francuzkim tak vojništvo, kak i narod navolil se je već tabora. Tak velika mržnja je proti Engleziji, da već na glas krećiju po vulicah, Englezija je kriv, da je tak velika pustolovina vu Francuzkim. Svaki vojniki dobro zna, da samo za Engleziju vojuje i po taboru već nikakvo prijateljstvo nebude medjimi.

— **Rumunji sfondaju zarobljenike.** Petnajst svedokov je valovalo, kak su se rumunji vu Erdelju bestijalno sponašali:

Septembra 26 ga jednoga bajerskoga regimenta vu Vöröstoronju 37 vojnikov je nejak vu rumunjske ruke došlo. Rumunji najpredi su je s raubovali i drugač su je bantovali. Zarobljenike su drugi dan k jedni vodi otdirali, tam su je na red nastavili i počeli su strélati na nje. Deset su odmah doli opali, dvanajst pak je teško pležeranih ostalo. Jeden staresti oficir je ognja komandéral na siromake. Nemci su nejak to spazili i hitro su s mašinspuških počeli strélati na rumunje, koji su taki pobegli i poleg toga su nekoji bajeri zivi ostali.

— **Veliki plien.** Novembra drugoga opet su osztrak—magjarski regimenti lépo napredovali, kad su od Predeala na zapad vu rumunjske šance vdri i rumunje odonud vun sbili. Zaplieni su deset stuxov i sedemnajst mašinspuških i drugoga svakojačkoga blaga.

— **Antant već neče letos zadobiti boja.** Glasovitne englezke novine pišeju, da

neprijatelji vesda samo s bog toga harcujeju, da pred simom se vu dobre dekunge zakopaju. Neprijatelj sad samo proti Romaniji napreduje, ali ako rumunji još pred snegom budo mogli zastaviti neprijatelja, onda vu dosta veliki seguršćini budo. Morebiti, da i talijani budo mogli još na Karst zvanim bregu naprê dojtii, ali zato bojni položaj za 1916 to zaključeni je.

Na protuletje opet se počneju velike bitke, jerbo do onda opet svaki se bude dobro prepravil, da prevlada neprijatelja.

List iz tirolskog fronta.

V mesecu majušu dneva petnajstoga
Vu varašu Roveretu
Počela se bitka.

Austrijanski štuki počeli pucati,
Talijanske tvrde jarke
Počeli rušiti.

Naši oficiri komendu nam dali,
Medjimurski fini dečki,
S veseljem streljali.

Vu selo Piaka na šturmu smo bežali,
I taljane po svih hižah
Mrzko smo pikali.

Koji talijani pobeći nemogli,
S bëlím rubcom odmah jesu
Gor, dol zamahtali.

Drugo jutro rano dol smo mašerali,
I taljansku cêtu vojsku
Pred sobom tirali.

Medjimurski dečki s veseljom harcujeju,
I za našu domovinu
Svoj život alduju.

Vu strêljajskem jarku jen drugom govori,
Da se on s veseljem za svu
Domovinu bori.

Ta tirolska fronta sva je snêžna bila,
Kad se je predria, to je
Bila velka sila.

Novák veli meni: daj mi rešpetêra!
Kaj bum prvlje ja s njim zgledal
Taljanskog ofcêra.

Zgledal sem ja friško s mojim rešpetêrom
I streljal na ofcêre
Svojom cêlom švarmom.

Na naše streljanje obrnul se taljan
I odbežal, Bog sam zna, kam?
Mortii iz svêta van.

Za svu domovinu i za svoga kralja
Aldujemo život, doklam
Boju nebu kraja.

Na taljanskom bojnom polju.

Pávilcz László cugsfűrer
iz Mura-Szent-Marije

i Novák József cugsfűrer
iz Zalaújvara

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA

MÉTERMÁZSA	1 METERCENT	K
Buza	Pšenica	41.50
Rozs	Hrž	34.—
Arpa	Ječmen	34.—
Zab	Zob	40.—
Kukorica uj	Kuruza suha	38.—
Fehér bab uj	Grah beli	56.—
Sárga bab	Grah zuti	56.—
Vegyes bab	Grah zmešen	56.—
Kendermag	Konopljeno seme	80.—
Lenmag	Len	80.—
Tökmag	Koščice	100.—
Bükköny	Grahorka	40.—

Most jelent meg:

ROMÁNIA

részletes, pontos háborús térképe.

Ára 1 K 50 f.

EUROPA

legujabb háborús térképe különféle kiadásban.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében Csáktornya.

VÖRÖS KÖNYV a román árulásról.

Ára 1 kor. 20 fillér.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében
Csáktornyan.

König kapitány

nagy izgalommal várt könyve a

DEUTSCHLAND

kereskedelmi tengeralattjáró útjáról

magyarul is megjelent.

Bolti ára 2.40 korona.

Házat vennék !! Csáktornyán !!

Ajánlatokat kérek

Postfach 29. Pettau

címre.

Két szentbernátھےgyi kutya eladó!

Bővebbet

Ehrenreich Nándor
plebános, Dékánfalva.

1696—1916.

Muraszentmária község előljárósága.

Hirdetmény.

Muraszentmária község

korcsmája

1916. évi november 10-én d. u. 1 órakor a község házában nyilvános árverésen 3 évre, 1917. jan. 1-től 1919. dec. 31-ig bérbe fog adatni.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.
Muraszentmária, 1916. évi október 30-án.

Előljáróság.